

Національна академія наук України
Інститут історії України
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Український інститут національної пам'яті
Головна редколегія науково-документальної серії книг
«Реабілітовані історією»

Міжнародна наукова конференція

ВЕЛИКИЙ ТЕРОР 1937–1938 рр.: ФІЛОСОФІЯ Й ІНСТРУМЕНТАЛІЗАЦІЯ, ЖЕРТВИ Й ВИКОНАВЦІ, ОСМИСЛЕННЯ Й ІСТОРИЧНА ПАМ'ЯТЬ

21–22 червня 2018 р.

*м. Київ, вул. Володимирська, 60
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка*

ПРОГРАМА

Київ–2018

21 червня 2018 р.

*Зал засідань Вченої Ради Київського національного
університету імені Тараса Шевченка (ауд. 205)*

ВСТУПНЕ СЛОВО СМОЛІЙ Валерій Андрійович,
(30 хв., 10.00–10.30) директор Інституту історії України НАН
України, академік НАН України

ПАТРИЛЯК Іван Казимирович,
декан історичного факультету Київського
національного університету імені Тараса
Шевченка

В'ЯТРОВИЧ Володимир Михайлович,
голова Українського інституту
національної пам'яті

Регламент:

доповіді до 15 хв.

виступ до 5 хв.

Мови конференції:

українська та англійська

ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ

10.30–12.00

Модератор: Патриляк Іван

КУЛЬЧИЦЬКИЙ Станіслав Владиславович, д.і.н., проф., г.н.с. Інституту історії України НАН України: **«Терор тридцять сьомого: чому у 1937 році?»**

РУБЛЬОВ Олександр Сергійович, д.і.н., проф., вчений секретар Інституту історії України НАН України, завідувач відділу історії державного терору радянської доби: **«Вивчення Великого терору 1937–1938 рр. в Україні: досягнення, проблеми, перспективи дослідження»**

КОХНОВІЧ Віктор Адамович, к.і.н., доц. Білоруського державного університету: **«Великий терор 1937–1938 рр. у розгляді сучасної білоруської історіографії»**

ЯКУБОВА Лариса Дмитрівна, член-кореспондент НАН України, завідувач відділу історії України 20–30-х рр. ХХ ст. Інституту історії України НАН України: **«"Національна за формою – радянська за змістом": Великий терор як інструмент етносоціальної інженерії сталінської доби»**

КОЛЯСТРУК Ольга Анатоліївна, д.і.н., проф., завідувач кафедри історії та культури України Вінницького державного педагогічного університету ім. Михайла Коцюбинського: **«(Екстра)ординарність повсякденного життя в умовах Великого терору: норми vs аномалії?»**

12.00–12.30 – Кава-брейк

Секція 1. ВЕЛИКИЙ ТЕРОР ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ЖЕРТВИ, В'ЯЗНЯ, ВИКОНАВЦЯ, КАТА...

1-ше відділення 12.30–14.00 (ауд. 349)

Модератор: Геннадій Єфіменко

ЮРКОВА Оксана Віталіївна, к.і.н., п.н.с. Інституту історії України НАН України: **«У кого поцілів голова Раднаркому: Доля родини Любченків після самогубства Панаса Любченка»**

ЧЕРЕДНИЧЕНКО Анастасія Миколаївна, к.і.н., п.н.с. Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника: «**Радянські репресії та депрофесіоналізація академічного і музейного середовища**»

ДОВБНЯ Ольга Анатоліївна, к.і.н., доц.: «**Екзекутори Великого терору в Україні у сучасній вітчизняній історіографії**»

ВАСИЛЬЄВ Валерій Юрійович, д.і.н., зав. центром історико-енциклопедичних досліджень відділу спеціальних галузей історичної науки та електронних інформаційних ресурсів Інституту історії України НАН України: «**Динаміка психологічних та ситуативних факторів у поведінці співробітників НКВД – виконавців Великого терору на Поділлі**»

ГУЛА Сергій Анатолійович, аспірант Інституту історії України НАН України: «**Соціально-психологічний портрет співробітника радянських органів державної безпеки на Поділлі (1920–1930-х рр.)**»

ЛИСЕНКО Олена Володимирівна, м.н.с. Інституту історії України НАН України: «**Вороги чи свідки: покарання співробітників УНКВС по Чернігівській області після завершення Великого терору**»

Обід 14.00–15.00

Секція 1. ВЕЛИКИЙ ТЕРОР ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ЖЕРТВИ, В'ЯЗНЯ, ВИКОНАВЦЯ, КАТА...

2-ге відділення 15.00–16.30 (ауд. 349)

ЖИВЮК Андрій Анатолійович, к.і.н., доц. кафедри історії ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука», керівник науково-редакційної групи книги «Реабілітовані історією. Рівненська область»: «**Операція "Зачистка" як продовження Великого терору: жертви й виконавці**»

ВАСИЛЕНКО Дар'я Павлівна, асистент кафедри українознавства Кременчуцького національного університету ім. Михайла

Остроградського, МАСЛАК Володимир Іванович, д.і.н., проф. кафедри українознавства Кременчуцького національного університету ім. Михайла Остроградського: **«Архівна справа Казимира Баранського як джерело з історії проведення "польської операції" в Радянському Союзі»**

ПЕТРІВ Анна Михайлівна, аспірант кафедри історії держави, права та політико-правових учень Львівського національного університету ім. Івана Франка: **«Михайло Лозинський як жертва терору»**

РАТУШНЯК Ігор Іванович, викладач Вінницького національного медичного університету ім. Миколи Пирогова: **«Боротьба радянської влади з політичними опонентами минулого: "розстрільна" справа С. Кисельова»**

КОМАРНИЦЬКИЙ Олександр Борисович, д.і.н., доц. кафедри історії України Кам'янець-Подільського національного університету ім. Івана Огієнка: **«Антирадянські настрої студентства педагогічних вишів радянської України як передумова проведення сталінських політичних репресій 1930-х рр.»**

ГОЙМАН Віра, викладач-методист Заліщицького аграрного коледжу ім. Є. Храпливого (м. Заліщики, Тернопільська обл.): **«Українські письменники в умовах радянського терору»**

ФІЛІМОНІХІН Валерій Олексійович, наук. співроб. Національного історико-меморіального заповідника «Биківнянські могили»: **«"Ворог народу" Г. А. Железнодорожський, як об'єкт оперативної розробки УДБ НКВС УРСР»**

ШАПОВАЛ Юрій Іванович, д.і.н., проф., г.н.с. Інституту політичних і етнонаціональних досліджень НАН України: **«"Нечесний кар'єрист". Життя і смерть Ізраїля Леплевського»**

ЗОЛОТАРЬОВ Вадим Анатолійович, к.т.н., доц. Харківського національного університету радіоелектроніки: **«Репресії серед керівництва НКВС УРСР у 1937–1941 рр: персоналізовано-статистичний аналіз»**

ОЧЕРЕТЯНКО Віктор Іванович, к.і.н., перший проректор Хмельницького обласного інституту післядипломної освіти: **«Спів-**

робітники УНКВС по Кам'янець-Подільській області – виконавці Великого терору»

16.30–17.00 – Кава-брейк

Секція 2. МЕХАНІЗМИ ЗДІЙСНЕННЯ ВЕЛИКОГО ТЕРОРУ

17.00–18.30 (ауд. 349)

Модератор: Оксана Юркова

КУЛИК Ігор Михайлович, нач. управ. інституційного забезпечення політики національної пам'яті Українського інституту національної пам'яті: «"10 років без права листування", або як радянські спецслужби приховували інформацію про жертв Великого терору від родичів»

ЄФІМЕНКО Геннадій Григорович, к.і.н., с.н.с. Інституту історії України НАН України «Донбаський слід теки з компроматом на Хрущова або як каральні органи заздалегідь до репресій готувалися»

МИХАЙЛУЦА Микола Іванович, д.і.н., проф., завідувач кафедри українознавства, історико-правових та мовних дисциплін Одеського національного морського університету: «Кадрова політика ВКП(Б)-КП(Б)У в обласних УНКВС (1938 р.): евристик документів партійних фондів Державного архіву Одеської області»

КОКІН Сергій Анатолійович, к.і.н., с.н.с. Інституту історії України НАН України «Кримінальне покарання співробітників НКВС – "порушників соціалістичної законності" у 1939–1941 рр. як складова виходу з Великого терору в УРСР»

РОМАНОВА Ірина, к.і.н., проф. Європейського гуманітарного університету (Вільнюс): «Роль і місце судових процесів проти низового сільського активу у репресіях 1937–1938 рр.». («Роля і месца судовых працесаў супраць нізавага сельскага актыву ў рэпрэсіях 1937–1938 гг.»)

МАКАРЧУК Сергій Сергійович, к.і.н., доц., керівник Миколаївського обласного центру пошукових досліджень та редакційно-видавничої діяльності: «Фальсифікація слідчих докумен-

тів як метод провадження кримінальних справ під час Великого терору (на матеріалах процесу над співробітниками Миколаївського УНКВС)»

ПОДКУР Роман Юрійович, к.і.н., с.н.с Інституту історії України НАН України: **«Взаємовідносини між "старими" і "молодими" чекістами під час Великого терору»**

МАШКЕВИЧ Стефан, н.с., д.фіз.-матем.н., Schrödinger, Inc. (New York, USA): **«From Stalin's Rivals down to a University Professor: A Mechanism for Picking "Enemies of the People"». (Від суперників Сталіна до професора університету: механізм підбору "ворогів народу"»)**

ВРОНСЬКА Тамара Василівна, д.і.н., с.н.с., викладач Воєнно-дипломатичної академії ім. Євгенія Березняка; ЛЯСКОВСЬКА Світлана Петрівна д.і.н., проф. кафедри Національної академії СБ України: **«Інститут практикантів у системі підготовки кадрів для органів державної безпеки України (1920–1940 рр.)»**

ЛЕВЧЕНКО Валерій Валерійович, к.і.н., доц. Одеського національного морського університету: **«Моделювання "пролетарсько-революційних" автобіографій одеськими вченими у 1920-х – 1930-х рр. як інтерпретація особистої приналежності до більшовицького руху»**

19.00 – дружня вечерея

22 червня 2018 р.

Секція 3. РЕГІОНАЛЬНИЙ ВИМІР ВЕЛИКОГО ТЕРОРУ

10.00–11.30 (ауд. 349)

Модератор: Тарас Пшеничний

БАЖАН Олег Григорович, к.і.н., с.н.с. Інституту історії України НАН України: **«Механізм творення Великого терору на Київщині»**

АМОНС Андрій Іванович, полковник юстиції у запасі: **«Репресії німецької громади м. Києва під час Великого терору»**

КУЖЕЛЬНА Олена Валеріївна, нач. орг. відділу виконавчого апарату Шосткинської районної ради: **«Герої та жертви "протиремньовського" повстання 1918 року у Шостці: двадцять років потому»**

РОЖКОВА Людмила Іванівна, к.і.н., доц. кафедри державно-правових дисциплін Сумського національного аграрного університету: **«"Розстріляне" місто зброярів: репресії на оборонних підприємствах Шостки у 1937–1938 рр.»**

СОРОКІН Андрій, магістрант кафедри архівознавства та спеціальних галузей історичної науки Київського національного університету ім. Тараса Шевченка: **«Роль газети "Громада" в активізації вивчення історії Великого терору 1937–1938 рр. на Чернігівщині (1989–1991 рр.)»**

РУБЛЬОВА Наталія Степанівна, к.і.н., с.н.с: **«Великий терор 1937–1938 рр. на Донбасі»**

СТУДІНСЬКИЙ Володимир Аркадійович, д.і.н, проф. кафедри політичної економії ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана»: **«Локальний фокус Великого терору: політичні репресії у смт Пісківка Київської області»**

11.30–12.00 – Кава-брейк

Секція 4. НАЦІОНАЛЬНІ, РЕЛІГІЙНІ ТА ПРОФЕСІЙНІ ГРУПИ В ЛЕЩАТАХ ВЕЛИКОГО ТЕРОРУ

12.00–14.00 (ауд. 349)

Модератор: Алла Киридон

РОМАНЕЦЬ Наталя Радомирівна, д.і.н., проф. кафедри історії України та правознавства ДВНЗ «Криворізький державний педагогічний університет»: **«"Німецька операція" 1937–1938 рр.: особливості реалізації в Україні»**

- КАПАНУЛІН Юрій Валерійович, к.і.н., доц. кафедри всесвітньої історії та історіографії факультету психології, історії та соціології Херсонський державний університет: **«Великий терор, ліквідація УкрОЗЕТ та кінець єврейського земельного облаштування в радянській Україні (1937–1938 рр.)»**
- ГРИЩЕНКО Юлія Володимирівна, к.і.н., н.с. Інституту історії України НАН України: **«Болгарська національна операція доби Великого терору в УРСР»**
- ГОРБУРОВ Кирило Євгенович, к.і.н., докторант відділу історії державного терору радянської доби: **«"Польська операція" НКВД УРСР доби Великого терору»**
- ТРИГУБ Олександр Петрович, д.і.н., проф., завідувач кафедри Чорноморського національного університету ім. Петра Могили: **«Обновленський єпископат Одесько-Херсонської єпархії РПЦ у жорнах Великого терору 1937–1938 рр.»**
- ЄВСЄЄВА Тетяна Миколаївна, к.і.н., с.н.с. Інституту історії України НАН України: **«"Лишенец-служрелькульта", "лишенец-иждивенец служрелькульта", "тылоополченец": повсякденне життя духовенства у добу Великого терору»**
- ВОВЧУК Людмила Анатоліївна, к.і.н., доц. Чорноморського національного університету ім. Петра Могили: **«Репресії працівників іноземних представництв в Україні (1918–1939 рр.)»**
- СНАГОЩЕНКО Валентина Володимирівна, к.пед.н., доц. кафедри всесвітньої історії, міжнародних відносин та методики навчання історичних дисциплін Сумського державного педагогічного університету ім. А. С. Макаренка: **«Репресії проти викладачів Сумського державного педагогічного інституту в 30-х роках ХХ століття»**
- ПРОКОП Юлія Віталіївна, к.і.н., ст. викл. кафедри інформаційних технологій Одеської національної академії зв'язку ім. О. С. Попова: **«Історія електротехнічної освіти в Одесі крізь призму репресій 1920–1953 рр.»**

Обід 14.00–15.00

Секція 5. ВЕЛИКИЙ ТЕРОР: ОБРАЗИ ТА КОММЕМОРАТИВНІ ПРАКТИКИ

15.00–16.30 (ауд. 349)

Модератор: Тетяна Євсєєва

КИРИДОН Алла Миколаївна, д.і.н., проф., директор Державної наукової установа «Енциклопедичне видавництво»: **«Коллективна пам'ять про Великий терор: трансгенераційна трансляція травми».**

КУЗІНА Ксенія Володимирівна, к.і.н., с.н.с. Інституту історії України НАН України: **«Місто і державний терор: символічне маркування простору (на прикладі міст радянської України у 1920–30-ті рр.)».**

БРИВКО Микола Вікторович, аспірант ДЗ «Луганський національний університет ім. Тараса Шевченка: **«Боротьба з "ворогами народу" на сторінках освітніх друкованих видань 1937–1938 рр. як елемент радянської пропаганди»**

МОРОЗ Інна Миколаївна, к.і.н., доц. кафедри історії зарубіжної україністики Київського національного університету ім. Тараса Шевченка: **«Відлуння Великого терору за спогадами І. Крип'якевича»**

ШЕПТИЦЬКА Тетяна Леонідівна, к.філол.н., заст. директора Національного історико-меморіального заповідника «Биківнянські могили»: **«Поезія Великого терору: ідеологічна складова, "образ ворога", міфологеми»**

ПШЕНИЧНИЙ Тарас Юрійович, к.і.н., історичний факультет Київського національного університету імені Тараса Шевченка: **«Внесок митрополита Андрея Шептицького у викриття радянських злочинів»**

БАБЕНКО Людмила Леонідівна, д.і.н., завідувач кафедри історії України Полтавського національного педагогічного університету ім. В. Г. Короленка: **«Науково-документальне видання "Реабілітовані історією" як інструмент меморіалізації»**

КРАВЧЕНКО Павло Миколайович, к.і.н., доц. кафедри всесвітньої історії Вінницького державного педагогічного університету:
«Справи nereабілітованих жертв Великого терору»

КИРИДОН Петро Васильович, д.і.н., проф. кафедри історії України Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка: **«Реабілітація жертв Великого терору (друга половина 1950-х-початок 1960-х рр.)»**

СТАВНЮК Ірина Іванівна, м.н.с. відділу історії державного терору радянської доби Інституту історії України НАН України: **«Національний банк даних жертв політичних репресій радянської доби: створення, поповнення, використання»**

САВЧЕНКО Віктор Анатолійович, д.і.н., проф. кафедри українознавства Одеського державного університету внутрішніх справ: **«Справи "анархістських недобитків" та еволюція сталінського терору у 1933–1938 рр.»**

Підведення підсумків конференції.

Заключне слово

16.30–17.00 (ауд. 349)

Олександр Рубльов, Тарас Пшеничний

Контакти учасників конференції

БАБЕНКО Людмила Леонідівна e-mail: babenko_clio@ukr.net.
БАЖАН Олег Григорович e-mail: bazhancio@ukr.net
БРИВКО Микола Вікторович e-mail: Niksneg425@gmail.com
ВАСИЛЕНКО Дар'я Павлівна e-mail: dvoloshka05@gmail.com
ВОВЧУК Людмила Анатоліївна e-mail: luda_vovchuk@ukr.net
ГУЛА Сергій Анатолійович e-mail: 08sergoula@ukr.net
ЄВСЄЄВА Тетяна Миколаївна e-mail: tetiana_ievsieieva@ukr.net
ЖИВІЮК Андрій Анатолійович e-mail: derzhy60@gmail.com
КАПАРУЛІН Юрій Валерійович e-mail: kaparulin.ksu@gmail.com
КОЛЯСТРУК Ольга Анатоліївна e-mail: kolvia58@gmail.com;
КОМАРНИЦЬКИЙ Олександр Борисович e-mail: kob-1974@ukr.net
КОХНОВІЧ Віктор Адамович e-mail: EsperovicVK@gmail.com
КРАВЧЕНКО Павло Миколайович e-mail: pablokk@ukr.net
КУЛИК Ігор Михайлович e-mail: kulykim@gmail.com,
ЛЕВЧЕНКО Валерій Валерійович e-mail: levchenko_lav@ukr.net
ЛИСЕНКО Олена Володимирівна e-mail: dane51@ukr.net
МАКАРЧУК Сергій Сергійович e-mail: ocpdtarvd@ukr.net
МИХАЙЛУЦА Микола Іванович e-mail: Michailuca@ukr.net
МОРОЗ Інна Миколаївна e-mail: inusik-z@bigmir.net
ПЕТРІВ Анна Михайлівна e-mail: anutkapetriv@gmail.com
ПОДКУР Роман Юрійович e-mail: 5roman@ukr.net
ПРОКОП Юлія Віталіївна e-mail: yulia13.prokop@gmail.com
ПШЕНИЧНИЙ Тарас Юрійович e-mail: tpshenychnyu@gmail.com
РАМАНАВА Ірына e-mail: iryna.ramanava@ehu.lt
РАТУШНЯК Ігор Іванович e-mail: Laplace1979@gmail.com
РОЖКОВА Людмила Іванівна e-mail: aluda-6619@ukr.net
РОМАНЕЦЬ Наталя Радомирівна e-mail: romanets1@ukr.net
САВЧЕНКО Віктор Анатолійович e-mail: lanjeron15@gmail.com
СНАГОЩЕНКО Валентина Володимирівна, e-mail:
Snagvalentina2016@gmail.com
СОРОКІН Андрій e-mail: andrijsorokin1996@gmail.com
ТРИГУБ Олександр Петрович e-mail: alextrigub@ukr.net
ЧЕРЕДНИЧЕНКО Анастасія Миколаївна e-mail:
cherednychenko_a@ukr.net
ШЕПТИЦЬКА Тетяна Леонідівна e-mail: bykivnya@gmail.com
ЮРКОВА Оксана Віталіївна e-mail: history_1920-1930@ukr.net
ЯКУБОВА Лариса Дмитрівна e-mail: history_1920-1930@ukr.net